

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Онопріско Ольга Миколаївна

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії, методики фізичного виховання,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
м. Черкаси, Україна*

Винник Валентин Дмитрович

*кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри теорії методики фізичного виховання,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
м. Черкаси, Україна*

Основне завдання національної освіти нині полягає в удосконаленні формування національно-патріотичних рис особистості, що відповідали вимогам національного відродження, поглибленню гуманізації та демократизації суспільства. Теоретичні засади національного виховання закладено у дослідженнях українських вчених, психологів та педагогів М. Боришевського, О. Вишневського, Б. Ступарика, Є. Сявавко, Я. Яреми та ін. У своїх працях значне місце вони приділяють українській національній ідеї, духовності, демократичним засадам навчання і виховання, гуманістичним цінностям [2, с. 135].

Духовна сила нації, її міць, морально-патріотичний потенціал народу, його система освіти і виховання залежать від того, наскільки збережені й глибоко усвідомлені і відчуті всі культурні, духовні здобутки минулих поколінь. Тому, щоб бути справді ефективною, вища школа повинна базуватися на національній системі виховання, на традиціях української етнопедагогіки, засобами впливу на підростаюче покоління якої є національна культура, зокрема, така її складова як народні спортивні ігри.

Особливої актуальності набуває дослідження проблеми реалізації патріотичного виховання в системі підготовки фахівців фізичної культури, тобто окреслення не лише теоретичних засад патріотичного виховання, але визначення прийомів, методів та засобів його реалізації в межах фізичної культури та спорту.

Проблемам патріотичного виховання молоді присвячено чимало наукових досліджень останніх десятиліть, у яких категорія патріотичного виховання трактується. Це пояснюється особливістю

предмета дослідження. Однак більшість авторів спільні в думці про те, що патріотичне виховання – це цілеспрямований процес формування різноманітних патріотичних якостей особистості. Виділення при цьому кожним дослідником цілої низки складових патріотизму зумовлено, на наш погляд, недостатністю рівня наукового абстрагування, що призвело до довільних, часто скомпільованих, а іноді і суб'єктивних трактувань категорії патріотичного виховання, у яких, зокрема, не враховано того факту, що сьогодні це педагогічне явище є якісно новим. Досить визнати ту обставину, що, незважаючи на традиційно позитивне розуміння патріотизму більшістю українців, нині дедалі частіше це слово використовується в іронічному смислі. Тому головною суперечністю у багатьох підходах до визначення феномена патріотичного виховання є недостатнє врахування його синергетичного аспекту, який полягає у постійній якісній зміні, у характері діалектичної єдності частин і цілого цього системного педагогічного явища [5, 6].

Завдання патріотичного виховання реалізують унаслідок засвоєння кожним конкретним студентом загальноствореного досвіду. Загалом, до специфіки патріотичного виховання належить не тільки формування знань, умінь та навичок, але й розвиток патріотично зорієнтованих якостей особистості. Це можливо лише через процес переживання та проживання ситуацій патріотичного змісту й характеру. Саме проживання історії розвитку української патріотичної позиції, що відображена в козацьких іграх (зорієнтованих не лише на активність та оздоровлення студентів, а й на передання основних методів і прийомів розвитку рухливості відповідно до патріотичної позиції козаків), сприятиме ефективному засвоєнню та усвідомленню патріотичних засад української фізкультурної традиції. Крім того, реалізація засад патріотичного виховання слугує джерелом розвитку фізично та психологічно здорового майбутнього вчителя фізичної культури.

Розглядаючи патріотичне виховання на інтерперсональному, тобто міжособистісному рівні, А. Нісімчук, О. Падалка, О. Шпак до його *завдань* відносять:

1. Розкриття для кожної особистості поняття патріотизму, любові до свого народу, до рідної Батьківщини.
2. Формування патріотичних переконань особистості, обґрунтування необхідності їх постійного удосконалення в реальних умовах навчально-пізнавальної діяльності.
3. Використання реальних соціально-педагогічних умов у процесі реалізації технології національно-патріотичного виховання особистості.
4. Застосування нових наукових досягнень у практиці патріотичного виховання особистості, активізація шляхів підвищення ефективності [7, с. 220].

Дещо ширший підхід представлено у дослідженні О. Абрамчук. До завдань патріотичного виховання студентської молоді дослідниця відносить:

- формування у молодой людини патріотичних понять, уявлень, поглядів, переконань, національної самосвідомості, яка складається з любові до рідной землі, свого народу, мови, культури, історії, традицій, здатності ідентифікувати себе з українським народом;

- формування уявлень і понять про патріотичні вчинки і поведінку та вироблення звичок патріотичной поведінки через збагачення краєзнавчою інформацією, розширення світогляду та формування емоційно-позитивного ставлення до суспільних явищ, фактів, подій, почуття громадянського обов'язку, відповідальності за долю країни;

- виховання почуття національной гідності і гордості за свою Батьківщину, коригування уявлення про суспільні явища і події, норми поведінки, формування звичок громадської поведінки відповідно до цих уявлень, дисциплінованості, толерантності, відмова від почуття національной меншовартості, що втілювалося в понятті поваги до “старшого брата”;

- розвиток відчуття причетності до розбудови національной державності та відповідальності за майбутнє своєї країни, потреби у постійному самоствердженні з метою власного духовного й інтелектуального зростання, що сприяє прогресу самого суспільства;

- утвердження принципів загальнолюдської моралі у поєднанні з моральним кодексом українців, прихильність до національних та загальнолюдських цінностей, почуття національной гідності та гордості [1, с. 73].

У контексті реалізації завдань патріотичного виховання в позааудиторній діяльності фахівців фізичной культури вагоме значення мають дослідження в галузі української фізичной культури, яка слугує основним першоджерелом реалізації завдань патріотичного виховання саме у підготовці вчителів фізичной культури. Українська фізична культура має унікальні можливості впливу на особистість та на формування її фізичного здоров'я, національного світогляду, характеру як необхідних рис громадянина України. Використання засобів української фізичной культури дає змогу суттєво розширити зміст патріотичного виховання шляхом привнесення національних принципів у розуміння фізичного й духовного здоров'я людини та застосування національно зорієнтованих технологій [3, 4].

Вивчення досвіду роботи та одержані результати теоретичного аналізу дали змогу дійти висновку про такі недостатньо досліджені аспекти порушеної проблеми, як: процес управління системою формування фізичной культури студентів у позааудиторній діяльності,

методика організації позааудиторної роботи як засіб розширення світоглядних уявлень та патріотичних позицій і переконань у ході підготовки майбутніх учителів фізичної культури, специфіка педагогічного управління впровадженням засад патріотичного виховання та виявлення сукупності педагогічних умов, що підвищують результативність особистісного й професійного самовдосконалення студентів, а також формують їхню активну громадянську позицію.

Література

1. Абрамчук О.В. Патріотичне виховання студентів вищих навчальних закладів у позааудиторних заходах : зб. наукових праць наук.-практ. конф. „Ринок: проблеми освіти, науки, практики”. Вінниця: ВККЕП. Вип.5, 2005. С.73-79.
2. Вишневецький О. Сучасне українське виховання. Педагогічні нариси. Львів, 1996. 238 с.
3. Коваль В.О. Патріотичне виховання учнів у процесі вивчення української літератури : дис...канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 1999. 191 с.
4. Кіндрат В.К. Проблема патріотичного виховання у педагогічній спадщині В.О.Сухомлинського : дис... канд. пед наук.: 13.00.01. Київ, 1998. 215 с.
5. Онопрієнко О. М., Онопрієнко О. В. Патріотичне виховання майбутніх учителів фізичної культури у позааудиторній діяльності: монографія / О. М. Онопрієнко, О. В. Онопрієнко. Черкаси. 2017. 188 с.
6. Онопрієнко О. М., Онопрієнко О. В. Проблеми національно-патріотичного виховання молоді. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. 2023. № 4 (116) квітень С. 88-91.
7. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології : Навчальний посібник. Київ: “Просвіта”, 2000. 368 с.